

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง ดอกสร้อย ร้อยกรอง (๗)

ครูผู้สอน ครูรุ่งพิรุณ เขื่อนรอบ

ครูฟาริเดห์ เบญญาภาจ

ดอกสร้อย ร้อยกรอง (๗)

บทอ่านกลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า

ศพเอยศพสูง

จารึกคำสำนวนชวนสักการ

ซึ่งอย่างดีก็มีกวีเถื่อน

อุทิศสิ่งซึ่งสร้างตามทางธรรม

เป็นเครื่องจูงจิตให้เลื่อมใสศานต์

ผิดกับฐานชาวนาคนสามัญ

จารึกชื่อปีเดือนวันดับขันธ

ของผู้นั้นผู้นี้แก่ผีเอย

บทอ่านกลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า

ห่วงเอ๋ยห่วงอะไร
แม้คนลืมสิ่งใดได้สนิท
ใครจะยอมละทิ้งซึ่งสิ่งสุข
ใครจะยอมละแดนแสนสบาย

ไม่ยิ่งใหญ่เท่าห่วงดวงชีวิต
ก็ยังคิดขึ้นได้เมื่อใกล้ตาย
เคยเป็นทุกข์ห่วงใยเสียได้ง่าย
โดยไม่ชายตาใฝ่อาลัยเอ๋ย

บทอ่านกลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า

ดวงเฝ้าดวงจิต

ย่อมลະชีพเคยสุขสนุกสบาย

ละถิ่นที่สำราญเบิกบานจิต

หมดวิตกหมดเสียดายหมดหมายปอง

ลืมนิททกิจการงานทั้งหลาย

เคยเสียดายเคยวิตกเคยปกครอง

ซึ่งเคยคิดใฝ่เฝ้าเป็นเจ้าของ

ไม่ผินหลังเหลียวมองด้วยซ้ำเอย

พิจารณาบทประพันธ์

● วังเอ๋ยวังเวง

ฝูงวัวควายผ่ายลาทิวากาล

ชานาเหนียวอ่อนต่างจรกลับ

ทิ้งทุ่งให้มีคิ้วท้วมณฑล

หง่างเหง่ง ! ย่ำค้ำระชังขาน

ค่อยค่อยผ่านท้องทุ่งมุ่งถิ่นตน

ตะวันลับอัปแสงทุกแห่งหน

และทิ้งตนตูเปลี่ยวอยู่เดียวเอย

การใช้ศัพท์พจน์ (เลียนเสียงธรรมชาติ)

พิจารณาบทประพันธ์

● วังเอ๋ยวังเวง

ฝูงวัวควายผ้ายลาทิวากาล

ชานาเหนือยอ่อนต่างจรกลับ

ทิ้งทุ่งให้มืดมัวท่วมนทล

หง่างเหง่ง ! ย่ำค้ำระชังขาน

ค้อยค้อยผ่านท้องทุ่งมุงถิ่นตน

ตะวันลับอัปแสงทุกแห่งหน

และทิ้งตนตูเปลี่ยวอยู่เดี่ยวเอย

การสัมผัสสระ

พิจารณาบทประพันธ์

● วังเอ๋ยวังเวง

ฝูงวัวควายผ่ายลาทิวากาล

ชาวนาเหนื่อยอ่อนต่างจรกลับ

ทิ้งทุ่งให้มีดม้าวท่วมนทล

หง่างเหง่ง ! ย่ำค่ำระฆังขาน

ค่อยค่อยผ่านท้องทุ่งมุ่งถิ่นตน

ตะวันลับอัปแสงทุกแห่งหน

และทิ้งตนดูเปลี่ยวอยู่เดี่ยวเอย

การสัมผัสพยัญชนะหรือสัมผัสอักษร

ศึกษาความรู้

กลอนดอกสร้อย
รำพึงในป่าช้า

กิจกรรม

ศึกษาคุณค่า
สะท้อนวรรณศิลป์

รูปแบบกิจกรรม

๑. นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ ๔ - ๕ คน
๒. ให้นักเรียนศึกษาความรู้จากใบความรู้ เรื่อง คุณค่าสะท้อนวรรณศิลป์ ตามประเด็นดังนี้
 - ๒.๑ การเล่นเสียง
 - ๒.๒ การเล่นคำ
 - ๒.๓ การใช้ภาพพจน์
๓. นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม

ใบความรู้ เรื่อง คุณค่าสะท้อนวรรณศิลป์
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง สื่อความเห็นเน้นกระบวนการ
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง ดอกสร้อย ร้อยกรอง (๗)
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

วรรณศิลป์ หมายถึง...

วรรณศิลป์ คือ ศิลปะในการแต่งหนังสือ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ
 ช่วยให้อรรถรส วรรณกรรมมีคุณค่า เนื้อหาที่น่าสนใจ มีลักษณะที่โดดเด่น
 ด้านการแต่ง มีการเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวน ที่ประณีต งดงาม ทำให้ผู้อ่านเกิด
 จินตภาพ

ภาพพจน์

ภาพพจน์ คือ การพลิกแพลงภาษาให้แปลกออกไปกว่าที่เป็นอยู่ตามปกติ
 ทำให้เกิดรส เกิดอารมณ์ ความรู้สึก ต่างกับภาษาที่ใช้โดยตรงไปตรงมา ซึ่ง
 ภาพพจน์ประกอบด้วย

๑. อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับสิ่งหนึ่ง โดยมีคำแสดง
 ความเปรียบ เช่น เปรียบ ประดู่ ดุจ ดั่ง เหมือน ราวกับ ราว เถก เช่น เป็นต้น
๒. อุปลักษณะ คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งให้เป็นสิ่งหนึ่ง มักใช้คำว่า
 "เป็น" "คือ" ในการเปรียบเทียบ
๓. อติพจน์ คือ การใช้ถ้อยคำที่กล่าวผิดไปจากความจริง โดยกล่าวถึงสิ่ง
 หนึ่งให้ดูเกินมากกว่าความเป็นจริง
๔. บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน คือ การกล่าวถึงที่ไม่มีชีวิตให้มีความรู้สึก
 และกิริยาเหมือนมนุษย์
๕. สัทพจน์ คือ การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ

การเล่นเสียง

การเล่นเสียง คือ การเลือกสรรคำที่มีเสียงสัมผัสกัน ได้แก่ การเล่นเสียง
 พยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ เพื่อเพิ่มความไพเราะ แสดงความสามารถ
 ของกวี ที่แม้จะเล่นเสียงคำแต่ยังคงความหมายไว้ได้

๑. การเล่นเสียงพยัญชนะ คือ การใช้คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเดียวกันเรียงอยู่
 ในวรรคเดียวกัน เพื่อความไพเราะ
๒. การเล่นเสียงสระ คือ การใช้สัมผัสสระที่มีเสียงตรงกัน ถ้าเป็นตัวสะกดก็
 ต้องเป็นตัวสะกดเดียวกัน
๓. การเล่นเสียงวรรณยุกต์ คือ การใช้คำที่ไล่ระดับเสียงวรรณยุกต์

การเล่นคำ

การเล่น คือ กลวิธีการเลือกสรรคำมาใช้ในบทประพันธ์ให้มีความไพเราะ
 ยิ่งขึ้น กวีมักเล่นคำในลักษณะ ดังนี้

๑. เล่นคำที่เสียงพ้องกัน (เขียนและออกเสียงเหมือนกัน) แต่ความหมาย
 ต่างกัน
๒. เล่นคำซ้ำที่มีความหมายเดียวกัน

ใบความรู้

เรื่อง คุณค่าสะท้อนวรรณศิลป์

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

อภิปรายความรู

คุณค่าสะท้อน
วรรณศิลป์

อภิปรายความรู้

วรรณศิลป์

มีความหมายว่าอย่างไร

วรรณศิลป์ หมายถึง...

วรรณศิลป์ คือ ศิลปะในการแต่งหนังสือ
มีองค์ประกอบที่สำคัญ ช่วยให้วรรณคดี วรรณกรรม
มีคุณค่า เนื้อหาที่น่าสนใจ มีลักษณะที่โดดเด่น
ด้านการแต่ง มีการเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวนที่ประณีต
งดงาม ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ

ประเด็นที่ศึกษา

มีทั้งหมด ๓ ประเด็น ได้แก่

การเล่นเสียง

การเล่นคำ

การใช้ภาพพจน์

อภิปรายความรู้

การเล่นเสียงเป็นการวิเคราะห์
วรรณศิลป์ในเรื่องใด

วิเคราะห์การเล่นเสียง

๑. การเล่นเสียงพยัญชนะ

๒. การเล่นเสียงสระ

๓. การเล่นเสียงวรรณยุกต์

วิเคราะห์การเล่นเสียง

รุก รัน ร่น รณ แรง

ลวง ถ่วง ถ่วง วัง แว้ง

ฤ ทธิ ร บ

รวบ เร้า เอา มา

การเล่นเสียงพยัญชนะต้นตัวเดียวกัน

วิเคราะห์การเล่นเสียง

เสนาสุสุสุ
ยี่งค่ายหลายเมืองแยง

ครแพลง
แยงแยง

การเล่นเสียงสระ สระเดียวกันตัวสะกดเดียวกัน

วิเคราะห์การเล่นเสียง

รุกรันร่นรนแรง

ลวงล่่วงล้งวังแว้ง

ฤทธิ์รับ

รวบเร้าเอาามา

การเล่นเสียงวรรณยุกต์ โดยการไล่ระดับเสียง

อภิปรายความรู้อะไร

การเล่นคำเป็นการวิเคราะห์
วรรณศิลป์ในเรื่องใด

วิเคราะห์การเล่นคำ

แก็มซ้ำซ้ำใครต้อง
ปลาทุกทุกข์อกตรม

อันแก็มน้องซ้ำเพราะชม
เหมือนทุกข์พี่ที่จากน้อง

การเล่นคำพ้องรูปพ้องเสียง แต่ความหมายต่างกัน

อภิปรายความรู

การใช้ภาพพจน์

ให้คุณค่าวรรณศิลป์ในเรื่องใด

ภาพพจน์ในวรรณคดี

อุปมา

อติพจน์

อุปลักษณะ

สัทพจน์

บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน

วิเคราะห์ภาพพจน์ในวรรณคดี

จนผมโกร่นโล้นเกลี้ยงถึงเพียงหู
ฮึดฮัดขัดแค้นแน่นใจ

ดูเงาในน้ำแล้วร้องให้
ตาแดงดั่งแสงไฟฟ้า

อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับสิ่งหนึ่ง

วิเคราะห์ภาพพจน์ในวรรณคดี

ถึงม้วยดินสิ้นฟ้ามหาสมุทร
แม้เกิดในใต้ฟ้าสุธาธาร

ไม่สิ้นสุดความรักสมัครสมาน
ขอพบพานพิศवासไม่คลาดคลา

อติพจน์ คือ การใช้ถ้อยคำที่กล่าวผิดไปจากความจริง

วิเคราะห์ภาพพจน์ในวรรณคดี

แม่รักลูกรักมากเป็นรากแก้ว
กึ่งกำนไบให้แบบบทความอดทน

คำสอนแนวหนุมนำเป็นลำต้น
ช่อดอกผลดีเด่นเป็นพระคุณ

รักนั้นฉันใด ของ รัตนา บามัน

อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งให้เป็นสิ่งหนึ่ง

วิเคราะห์ภาพพจน์ในวรรณคดี

เสียงโหม่งหมองซ้องตีเกล้าปีพาทย์
เสียงตะโพนเท่งตึงตึงเท่งปะ

เสียงตรงตรงตรงระนาดขัดจังหวะ
เสียงกลองแขกโจ๊ะจ๊ะจ๊ะโจ๊ะโจ๊ะ

มโหรีเพื่อชีวิต ของ แก้วตา ชัยกิตติภรณ์

ศัพท์พจน์ คือ การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ

วิเคราะห์ภาพพจน์ในวรรณคดี

ลมหนาวเริ่มล่องมาจากฟ้าแล้ว
คลื่นคลีเกลียวแก้วม้วนกับนวลจันทร์

พรมจูบแผ่วเจ้าพระยาโรยฟ้าฝน
กระซิบสั้นชานกระเซ็นเป็นสำนวน

ลมหนาวเจ้าพระยา ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

**บุคคลวัตหรือบุคคลาธิษฐาน คือ การกล่าวสิ่งที่ไม่มี
ชีวิตให้มีความรู้สึกและกิริยาเหมือนมนุษย์**

กิจกรรม

อ่านบทกลอน
สะท้อนวรรณศิลป์

รูปแบบกิจกรรม

๑. นักเรียนจับกลุ่มกลุ่มละ ๔ - ๕ คน
๒. ให้นักเรียนวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ผ่านใบงานเรื่อง
อ่านบทกลอน สะท้อนวรรณศิลป์ จากประเด็นดังนี้
 - ๒.๑ การเล่นเสียง
 - ๒.๒ การเล่นคำ
 - ๒.๓ การใช้ภาพพจน์
๓. นักเรียนตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ใบงานที่ ๗ เรื่อง อ่านบทกลอน สะท้อนวรรณศิลป์
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง สื่อความเห็นเน้นกระบวนการ
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง ดอกสร้อย ร้อยกรอง (๗)
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์จากประเด็นที่กำหนดให้ถูกต้อง

ยามเอ๋ยยามนี้	ปลดพีมืดมัวทั่วสถาน
อากาศเย็นเยือกหนาวครววิกาล	สงัดป่านป่าใหญ่ไร้สำเนียง
มีก็แต่จิ้งหรีดกระหรีดกริ่ง!	เรไรหรีง! ร้องชมระงมเสียง
คอกควายวัววัวเกราเปาะเปาะ! เพียง	รู้ว่าเสียงเกราแ่วแ่วแ่วเอย

การเล่นคำ

.....

การเล่นเสียง

.....

การใช้ภาพพจน์

.....

ใบงาน

เรื่อง อ่านบทกลอน สะท้อนวรรณศิลป์

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

กิจกรรมนำเสนอ

อ่านบทกลอน

สะท้อนวรรณศิลป์

สรุปความรู้

กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า เป็นวรรณคดีที่มีการใช้ภาษาที่ต้องอธิบายขยายความสิ่งที่เป็นนามธรรมให้ผู้อ่านได้เข้าใจ และเห็นถึงความเป็นไปที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอ การประพันธ์จึงต้องมีความประณีต และกลวิธีการแต่งที่ สละสลวย ไพเราะ โดยมีการเล่นคำ เล่นเสียง และการใช้ภาพพจน์ ให้เห็นจินตภาพมากขึ้น

สรุปความรู้

เมื่อนักเรียนได้ศึกษาคำประพันธ์กลอนดอกสร้อยแล้วจะทำให้
เข้าใจเนื้อเรื่อง และสามารถวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ได้
อย่างถูกต้อง อีกทั้งยังเห็นความงดงามที่วรรณคดีได้ถ่ายทอดสู่
ผู้อ่าน

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

ดอกสร้อย ร้อยกรอง (๘)

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. หนังสือเรียนวรรณคดี ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒
๒. ใบงานที่ ๘ เรื่อง อ่านบทกลอน สะท้อนสังคม
๓. กระดาษ ปากกาสี

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)